

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Tdo/8/2018
Identifikačné číslo spisu:	6414010351
Dátum vydania rozhodnutia:	22.02.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Juraj Kliment
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:6414010351.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Juraja Klimenta a sudcov JUDr. Petra Hatalu a JUDr. Petra Szaba v trestnej veci obvineného G. T. pre zločin ublíženia na zdraví podľa § 155 ods. 1, ods. 2 písm. b) Tr. zák., prerokoval na neverejnom zasadnutí konanom 22. februára 2018 v Bratislave dovolanie obvineného G. T. podané prostredníctvom jeho obhajcu JUDr. Jaroslava Klátika proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 4. decembra 2014, sp. zn. 2To/107/2014, a rozhodol

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Tr. por. dovolanie obvineného G. T. sa o d m i e t a.

Odôvodnenie

Okresný súd Žiar nad Hronom (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom z 11. septembra 2014, sp. zn. 1 T 117/2014, uznal obvineného G. T. vinným zo zločinu ublíženia na zdraví podľa § 155 ods. 1, ods. 2 písm. b) Tr. zák. v spojení s § 139 ods. 1 písm. c) Tr. zák. na skutkovom základe, že

dňa 22. augusta 2013 v čase okolo 14:30 hod. v rodinnom dome č. XXX v obci M. G., okres Žiar nad Hronom, fyzicky napadol svojho otca, S. T., narodeného XX. V. XXXX, tým spôsobom, že poškodenému ležiacemu na posteli vykrúcal prsty na nohách a na rukách, následne ho chytil za nohy, stiahol ho z postele na zem, kde ho opakovane bil päťami obidvoch rúk, čím mu spôsobil zranenia - početné pomliaždeniny v oblasti horných čeľustí, pomliaždenie nosa a stav po krvácaní z nosa, pomliaždenie ľavej očnej gule, zakrvácanie do prednej očnej komory a sklovцovej dutiny ľavého oka, ochrnutie zrenice ľavého oka, povrchové odreniny rohovky ľavého oka a sekundárny vysoký vnútroočný tlak ľavého oka s dobou práceneschopnosti v trvaní 2 mesiacov a dobou liečenia viac ako 6 mesiacov, ktorá stále trvá, ako aj následok praktickú slepotu ľavého oka.

Za to okresný súd obvineného odsúdil podľa § 155 ods. 2 Tr. zák. v spojení s § 37 písm. m) Tr. zák. a § 38 ods. 2, ods. 4 Tr. zák. na trest odňatia slobody vo výmere 9 (deviatich) rokov. Podľa § 48 ods. 2 písm. b) Tr. zák. ho súd pre výkon trestu zaradil do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia.

Proti tomuto rozsudku podal obvinený T. odvolanie, o ktorom Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) rozhodol uznesením zo 4. decembra 2014, sp. zn. 2To/107/2014, tak, že ho podľa § 319 Tr. por. zamietol.

Proti tomuto uzneseniu podal obvinený T. 29. novembra 2017 dovolanie, ktorým okresný súd požiadal aj o ustanovenie obhajcu. Dňa 29. decembra 2014 bolo okresnému súdu doručené dovolanie obvineného podané prostredníctvom jeho obhajcu - JUDr. Jaroslava Klátika, advokáta so sídlom Havranské 11, 974 32 Banská Bystrica.

V podanom dovolaní obvinený uplatnil dovolacie dôvody § 371 ods. 1 písm. c) a písm. i) Tr. por., t. j. zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu, rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia.

Na úvod - bez poukazu na konkrétny dovolací dôvod, obvinený T. namietal, že krajský súd sa nijako nevysporiadal s jeho návrhmi na doplnenie dokazovania rekonštrukciou skutku, ako aj výsluchom jeho brata V. Tvrdil tiež, že súd nevysvetlil zásadné rozpory vo výpovediach jednotlivých svedkov, resp. že v rozhodnutiach absentuje odkaz na § 127 ods. 4 Tr. zák.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. obvinený namietal, že v rozpore s § 37 ods. 2 Tr. por. mu nebol ustanovený obhajca ihneď, ako súd, resp. orgány činné v trestnom konaní zistili, že má ukončené len Stredné odborné učilište v Žiari nad Hronom, bez maturity, len s výučným listom, a teda nemá také právne povedomie, aby sa v nadväznosti na zásadu rovnosti zbraní mohol pred prokurátorom v kontradiktórnom súdnom procese náležite obhajovať. Bez pomoci obhajcu neporozumel poučeniu a nemohol tak reagovať na rôzne podnety v trestnom konaní, nevedel ani predniesť záverečnú reč, nevedel, čo má povedať v rámci práva posledného slova. Pritom prokurátor a súd mali vedomosť, že podľa znaleckých posudkov je závislý na alkohole a jeho intelektovej schopnosti zodpovedajú pásmu mentálnej subnormy.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. argumentoval, že v danom prípade nedošlo k naplneniu znaku ťažkej ujmy na zdraví podľa § 123 ods. 3 Tr. zák., keďže zrak ľavého oka poškodeného bol už pred skutkom slabší o 50 %. Namietol tiež, že znalec sa v rozpore s § 145 ods. 1 Tr. por. vyjadroval k právnej otázke, či bola poškodenému spôsobená ťažká ujma na zdraví. Okrem toho poukázal na výsledky kontrolných vyšetrení, podľa ktorých sa zdravotný stav poškodeného má tendenciu zlepšovať. V ďalšej časti namietal nesprávne započítanie priťažujúcej okolnosti podľa § 37 písm. m) Tr. zák., s odôvodnením, že ku skutku nedošlo v čase podmieneného odsúdenia. Vo vzťahu k ostatným 9-tim odsúdeniam uviedol, že v týchto prípadoch nešlo o druhovú alebo špeciálnu recidívu.

Na podklade uvedeného obvinený T. navrhol, aby dovolací súd podľa § 386 ods. 1, ods. 2 Tr. por. vyslovil porušenie zákona v § 321 ods. 1 písm. c) Tr. por., napadnuté uznesenie zrušil a podľa § 388 ods. 1 Tr. por. krajskému súdu prikázal, aby vec opätovne prerokoval a rozhodol.

K podanému dovolaniu sa 19. januára 2018 vyjadril prokurátor Okresnej prokuratúry Žiar nad Hronom (ďalej len „prokurátor“) tak, že ho navrhol podľa § 382 písm. c) Tr. por. odmietnuť.

V prvom rade pripomenul, že dovolací súd je viazaný skutkovým stavom veci tak, ako ho ustálili súdy nižšej inštancie. Vo vzťahu k vzneseným námietkam vysvetlil, že obvinený bol 13. januára 2014 riadne poučený o možnosti zvoliť si obhajcu, resp. požiadať o jeho ustanovenie. V prípravnom konaní vypovedať odmietol a na hlavnom pojednávaní sa súvisle vyjadroval ku skutku a odpovedal na otázky prokurátora a súdu. Zo žiadneho z jeho vyjadrení nebola manifestovaná akákoľvek pochybnosť sa v danej veci obhajovať. Ani skutočnosti uvedené v znaleckých posudkoch - či už z odvetvia psychológie alebo z odvetvia psychiatrie, neodôvodňujú postup podľa § 37 ods. 2 Tr. por. Naopak, zo znaleckého posudku plynie, že obvinený T. bol plne schopný chápať zmysel trestného konania a ani skutočnosť, že bol chronicky závislý na alkohole - ktorú mimochodom, na hlavnom pojednávaní poprel, nezakladá

dôvod povinnej obhajoby.

Vo vzťahu k naplneniu jednotlivých znakov aplikovanej skutkovej podstaty prokurátor uviedol, že spôsobenie ťažkej ujmy na zdraví nebolo odôvodnené len poškodením dôležitého orgánu, ale aj viac ako šesťmesačnou dobou liečenia so zanechaním trvalého následku. Aplikácia priťažujúcej okolnosti podľa § 37 písm. m) Tr. zák. je s poukazom na odpis z registra trestov obsahujúci aj tresty za násilné trestné činy, viac ako zrejmá.

K predmetnému vyjadreniu sa žiadna zo strán už ďalej nevyjadřila. Dňa 7. februára 2018 bol spisový materiál spolu s dovolaním riadne predložený Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na rozhodnutie.

Následne najvyšší súd ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) predbežne preskúmal dovolanie obvineného G. T. i predložený spisový materiál a zistil, že dovolanie je prípustné (§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Tr. por.), bolo podané oprávnenou osobou (§ 369 ods. 2 písm. b) Tr. por.), prostredníctvom zvoleného obhajcu (§ 373 ods. 1 Tr. por.), v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Tr. por.) a na mieste, kde možno tento mimoriadny opravný prostriedok podať (§ 370 ods. 3 Tr. por.). Zároveň ale zistil aj to, že podané dovolanie je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, lebo je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por., najvyšší súd uvádza, že v posudzovanom prípade nevznikla potreba ustanoviť obhajcu. Podľa § 37 ods. 2 Tr. por. obvinený musí mať obhajcu aj vtedy, ak to považuje súd a v prípravnom konaní prokurátor alebo policajt za nevyhnutné najmä preto, že majú pochybnosť o spôsobilosti obvineného náležite sa obhajovať. Okrem štandardných situácií, keď obvinený trpí sluchovým alebo zrakovým postihnutím, vadou reči zabraňujúcou mu náležite sa vyjadrovať, príp. je negramotný, nepochybne môže ísť aj o situáciu, keď jeho intelektové schopnosti nedávajú dostatočnú záruku, že bude schopný sa náležite obhajovať sám. Schopnosť náležite sa obhajovať však nemožno vykladať tým spôsobom, že ide o schopnosť predkladať právne argumenty, ovládať trestný proces, príp. orientovať sa v jeho inštitútoch. Ak by tomu tak bolo, potom by bolo nutné ustanoviť obvinenému obhajcu vždy, ak tento nemá vysokoškolské právnické vzdelanie II. stupňa alebo dokonca, ak sa trestnému právu profesionálne nevenuje. Citované ustanovenie cieľi na také prípady, keď obvinený nie je schopný sa samostatne hájiť, v zmysle samostatne vykonávať svoje procesné práva podľa § 34 a nasl. Tr. por. a z nich hlavne právo uvádzať okolnosti slúžiace na jeho obhajobu (predostrieť vlastnú verziu udalostí), navrhovať, predkladať a obstarávať dôkazy atď.

V prípade obvineného T. dovolací súd takúto indispozíciu nezistil. Hoci podľa znaleckých posudkov ide o osobu závislú na alkohole, ktorá z hľadiska mentálnych schopností zapadá do pásma mentálnej subnormy (IQ cca 80), obvinený chápe zmysel trestného konania (č. l. 40) a jeho „schopnosť prežiť udalosti vnímať, zapamätať si ich a následne reprodukovať ... postačuje na uchovanie podstaty udalostí bez zmyslu pre podrobnosti a detaily.“ (č. l. 55, 59). Obvinený T. vypovedal (po prvýkrát na hlavnom pojednávaní) samostatne, súvisle, relatívne racionálne (v zmysle vnútorne neprotirečivo, systematicky a chronologicky) vysvetľoval, že otcovi neublížil, že to bol otec, kto na neho 1,5 m výpadom s nožom zaútočil a k svojim zraneniam prišiel pravdepodobne tak, že sa potkol o stoličku, padol na stôl a asi aj na zem (č. l. 153 a nasl.). Skutočnosť, že jeho výpovedi (s prihliadnutím na ostatné vykonané dôkazy, predovšetkým na svedeckú výpoveď W. N., vek a zdravotný stav otca v čase spáchania skutku, ako aj výsledky odborných vyšetrení po jeho spáchaní) súd neuveril a vyhodnotil ju ako účelovú ešte neznamená, že obvinený nebol schopný sa samostatne hájiť (porovnaj rozsudok najvyššieho súdu z 28. marca 2017, sp. zn. 4 Tdo 44/2016, kde súd v prípade invalidného dôchodcu, ktorý navštevoval špeciálnu školu a ktorého intelektové schopnosti s IQ 35 dosahovali dolnú hranicu stredného stupňa duševnej zaostalosti, dospel k opačnému záveru).

Pokiaľ ide o návrhy na doplnenie dokazovania, obvinený žiadne takéto návrhy nevzniesol. Z tohto dôvodu súd prvého stupňa po vykonaní dokazovania, v súlade s § 274 ods. 1 Tr. por. vyhlásil dokazovanie za skončené. Až v odvolacom konaní, po tom ako predseda senátu podľa § 295 ods. 3 Tr.

por. vyzval strany na prednesenie konečného návrhu, obvinený bez bližšieho odôvodnenia požiadal o vykonanie rekonštrukcie, resp. o vypočutie jeho brata V. (po celý čas prítomného v pojednávacej miestnosti), ktorý mal dosvedčiť, že jeho sestra je voči nemu zaujatá. Keďže návrhy boli prednesené až po skončení dokazovania a evidentne nesmerovali k okolnostiam, ktoré by bolo treba dodatočne objasňovať, odvolací súd postupoval správne, keď v dokazovaní nepokračoval (porovnaj § 295 ods. 2 Tr. por. v spojení s § 276 ods. 1 Tr. por.).

Pokiaľ ide o námietku, podľa ktorej sa znalci vyjadrovali k otázkam, ktoré im neprislúchali, dovolací súd v tomto smere odkazuje na svoj starší judikát R 82/2001, podľa ktorého znalecký posudok nemožno bez ďalšieho odmietnuť iba preto, že znalec nad rámec svojho oprávnenia a v rozpore s ustanovením § 107 ods. 1 zákona č. 141/1961 Zb. (pozn. dnes 145 ods. 1 Tr. por.) hodnotí vo svojom posudku niektoré dôkazy alebo rieši právne otázky. Skutočnosť, že znalec zaujme vo svojom posudku stanovisko aj k otázke, ktorej zodpovedanie prislúcha výhradne súdu, nerobí tento posudok celkom nepoužiteľným, pokiaľ obsahuje odborné poznatky a zistenia, z ktorých znalec také závery urobil a ktoré súčasne umožňujú súdu, aby si totožný alebo iný záver o takej otázke urobil sám. Hoci znalec MUDr. Rastislav Vída konštatuje vo svojom posudku právne závery, podľa ktorých poškodenému bola spôsobená ťažká ujma na zdraví (č. l. 78), z iných jeho zistení a odborných poznatkov (ako aj tých, ktoré sú obsiahnuté v odbornom vyjadrení MUDr. Jozefa Šimka; č. l. 98 a nasl.) je nepochybné, že ťažká ujma na zdraví bola poškodenému spôsobená (viď nižšie).

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. najvyšší súd konštatuje, že ani tento nebol naplnený. I keď je pravdou, že súčasťou výrokovvej časti rozsudkov mala byť aj konkrétna kvalifikácia ťažkej ujmy na zdraví tak, ako ju definuje § 123 ods. 3 Tr. zák. (R 46/1984), nejde o tak závažné pochybenie, ktoré by podstatne ovplyvnilo postavenie obvineného (§ 371 ods. 5 Tr. por.).

K ťažkej ujme na zdraví dôjde podľa § 123 ods. 3 písm. d), i) Tr. por. v prípade straty alebo podstatného oslabenia funkcie zmyslového ústrojenstva, resp. poruchy zdravia trvajúcej dlhší čas. A hoci zo znaleckých posudkov nevyplýva či došlo aspoň k polovičnému oslabeniu zraku v porovnaní s predchádzajúcim stavom (pozn. skôr nie, keďže poškodený mal už pred skutkom v dôsledku atrofie očného nervu oslabené videnie na ľavé oko o 50 % a na pravé videl na cca 90 %), a preto nebolo možné urobiť záver ohľadne podstatného oslabenia funkcie zmyslového ústrojenstva, v prípade poškodeného išlo evidentne o poruchu zdravia trvajúcu dlhší čas podľa § 123 ods. 4 Tr. zák. Pod takouto poruchou sa rozumie porucha, ktorá si objektívne vyžiadala liečenie, prípadne aj pracovnú neschopnosť, v trvaní najmenej štyridsaťdva kalendárnych dní, počas ktorých závažne ovplyvňovala obvyklý spôsob života poškodeného. Keďže poškodený bol 2 mesiace práceneschopný, jeho liečenie počas ktorého bol opakovane hospitalizovaný, vyšetrovaný na neurologickej a očnej ambulancii a operovaný v lokálnej anestéze, trvalo viac ako 6 mesiacov so záverom trvalých následkov v podobe definitívnej a úplnej straty videnia na ľavé oko, narušenia orientácie a straty priestorového videnia, nemožno pochybovať, že v danom prípade išlo o závažné ovplyvnenie obvyklého spôsobu života trvajúce dlhší čas.

Pokiaľ ide o otázku recidívy, súd upozorňuje, že obvinený už bol za tento trestný čin odsúdený (a to dokonca opakovane, v ostatných prípadoch však boli tieto odsúdenia zahladené) a len niekoľko mesiacov pred inkriminovaným skutkom sa vrátil z výkonu trestu odňatia slobody pre iný trestný čin (č. l. 148). Za takýchto okolností vyhodnotil dovolací súd započítanie príťažujúcej okolnosti podľa § 37 písm. m) Tr. zák. ako dôvodné. Vo vzťahu k ostatným námietkam (týkajúcim sa rozporov vo výpovediach svedkov, resp. zdravotného stavu poškodeného) možno skonštatovať, že tieto smerujú k preskúmvaniu skutkového stavu, do ktorého dovolací súd podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. časť za bodkočiarkou zasahovať nemôže.

Rezumujúc uvedené, najvyšší súd dospel k záveru, že obvineným G. T. uplatnené dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. c) a i) Tr. por. nie sú dané, a preto jeho dovolanie na neverejnom zasadnutí postupom podľa § 382 písm. c) Tr. por. odmietol.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.